

*i*BbY-bladet

nr 3 2011 • Årgång 36

Indiska kor

Danska kameler

Tyska björnar

Tyskspråkig litteratur står i fokus för årets bokmessa.
IBBY-bladet vill gärna bidra med att lyfta fram två av Tysklands främsta
barnboks-konstnärer, Wolf Erlbruch och Lisa Tetzner.
Ingen av dem lär dyka upp i Göteborg, men båda är väl värda en mäsas.
Vill man lyssna på en aktuell tysk barnboksförfattare
är Cornelia Funke inget dåligt alternativ.
Hon presenteras närmare i senaste numret av Opsis.

Jag minns fortfarande den glädje jag kände när jag för alla första gången fick Wolf Erlbruchs bilderbok *Björn-undret* (1996) i min hand. En så trånande kärlekskrank björn har väl aldrig skådats i en bilderbok förr. Vilken kraft! Och den uttrycks med till synes enkla medel: En björn tecknad så stor att han nästan täcker sidorna, ljus bakgrund där miljön antyds med några streck. Men björnens minspel och kroppsspråk är helt oemotståndligt.

Nog blir man nyfiken på den som skapat bilderboken. Men, men ... Det finns inte så mycket att se av Wolf Erlbruch om vi bara letar i utgivningen på svenska. Jo, några titlar där W Erlbruch har illustrerat andras texter: bajsboken *Det var det fräckaste* av W Holzwarth (1995), R Schamis *Det är ingen pappegoja* (1995) och *Björnen på lekplatsen* av D Verroen (1999).

Inget senare än 1999 och inget mer än *Björn-undret* där Erlbruch står för helheten. Varför? Tyskland är så nära både språkligt och kulturellt och W Erlbruch är välkänd. Han har uppmärksammats med många fina priser, bland annat har han fått Deutsche Jugendliteraturpreis både 1993 och 2003 och H C Andersenpriset 2006. Är han för egensinnig, betraktas han som sofistikerad, svår? Jag vet inte.

Men jag skulle så gärna se böckerna *Ente, Tod und Tulpe*, *sNachts* och *Frau Meier und die Amsel* också på svenska. Den förstnämnda har döden – och därmed livet – som tema. Ankan upptäcker att någon följer henne och blir rädd. Men så sakteliga lär hon känna sin följeslagare, Döden, och kan förstå att allt liv är förgängligt. Detta existensens villkor skildras så fint och ömsint både i text och bild. Wolf Erlbruch säger i en intervju att det tog honom 10 år att hitta den självklara enkelheten för berättelsen.

sNachts visar hur rik världen är/kan vara så länge vi förmår ha öppna sinnen. En pojke kan inte sova och får med sig sin trötta pappa ut på en nattlig promenad. Pappan berättar hur alla sover, att det inte händer något. Men i bilderna berättas vad pojken ser och det är något helt annat. Frau Meier, i *Frau Meier und die*

Amsel, tar hand om en liten skadad fågelunge, blir fågelns "mamma" och det är fågelammorna som lär ungarna flyga. Hur? Frau Meier upphäver tyngdlagen ... Kärlek övervinner nästan allt.

Enligt egen utsago har Wolf Erlbruch tecknat i hela sitt liv och han visste redan som litet barn (han är född 1948) att det var bilder han skulle ägna sig åt. Och det har han gjort, bland annat som tidningstecknare. Den allra första bilderboken han illustrerade var *Der Adler, der nicht fliegen wollte/Örnen som inte ville flyga* (1985). Idag arbetar han förutom med egna bilder också som lärare i illustrations- och bildkonst på universitetet i Wuppertal.

När Wolf Erlbruch fick H C Andersenpriset beskrevs han som experimentell och som en innovator inom illustrationskonsten. Erlbruch blandar friskt olika stilar och tekniker, han använder krita, pennor, tusch, vattenfärger, han gör collage av tidningar, böcker och olika sorters papper. Vilken teknik eller stil han än använder finns det alltid något omisskännligt erlbruchskt. Den som är bevandrad i västerlandets konsthistoria kan upptäcka många referenser till olika epoker, olika konstnärer, men de finns där aldrig som ytliga blinkningar.

För Erlbruch är det i första hand ett ärligt förhållningssätt gentemot barnet som gäller. Och enligt en intervju (Gotheinstitutets webbplats) med W Erlbruch, anser han att de flesta barnböcker är överflödiga eftersom de behandlar samma ämnen och har likartad estetik. En bra barnbok måste beröra något i barnets liv och barnet måste ges möjlighet att skapa egna bilder och idéer utifrån berättelsen. På en fråga om varför de människor och djur han tecknar inte är vackra i klassisk mening svarar han att det är för att åtminstone de flesta av oss inte heller är vackra i klassisk mening och fortsätter:

"Animals are in fact not beautiful, they are phenomenal. They fascinate us with their sincere 'that's the way we are' approach to life. It is this phenomenal aspect that I try to recreate in my work."

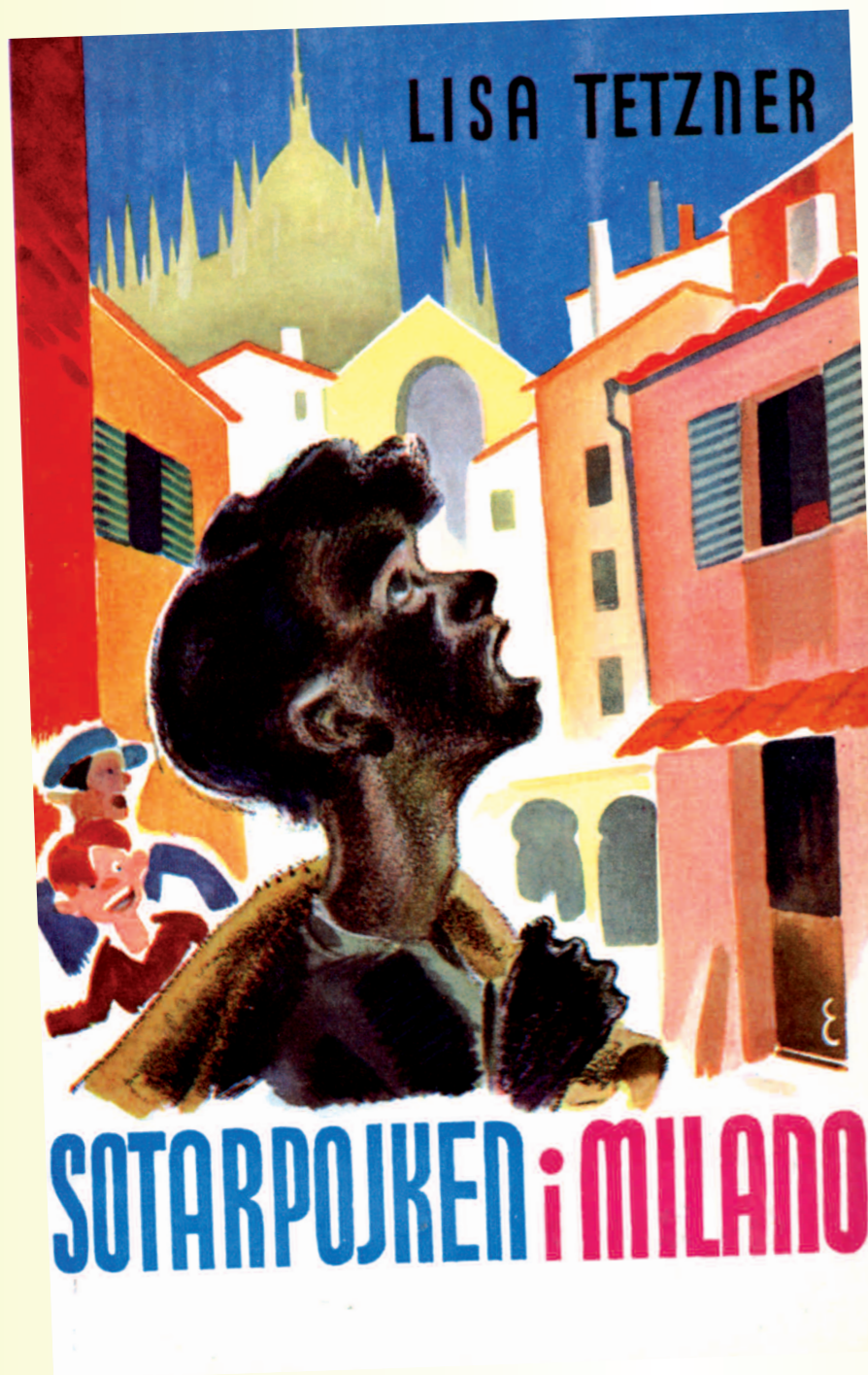
Ulla Forsén

EN KÄRLEKSKRANK BJÖRN SOM BERÖR

Bild ur Wolf Erlbruch,
Björn-undret,
Berghs förlag 1996

SAGOR - VERKLIGA SOM LIVET OM LISA TETZNER

Har du läst *Sotarpojken*?

Inte? Läs den, om du längtar efter en riktigt härlig bok full av brott och rädsla och kärlek och tårar.

Har du läst *Barnen i 67:an*?

Mirjam, Erwin och Paul bor i Tyskland när Hitler tar makten. En av dem är judinna, en har en pappa som är kommunist, en blir soldat i Hitlers armé. I nio berättelser kan du följa dem genom andra världskriget. Det är otroligt spännande böcker.

Lisa Tetzner, som har skrivit de här böckerna, började med att berätta all världens sagor för tyska barn.

Hon var sagoberätterska på heltid. Men, upptäckte hon, när man har fyllt tolv vill man ha mer än sagor. Då vill man veta något om det verkliga livet.

Så hon började skriva berättelser, lika fantasifulla som sagorna, men lika verkliga som livet. Hon blev en världsberömd författare.

Fast från början hade hon tänkt sig något helt annat.

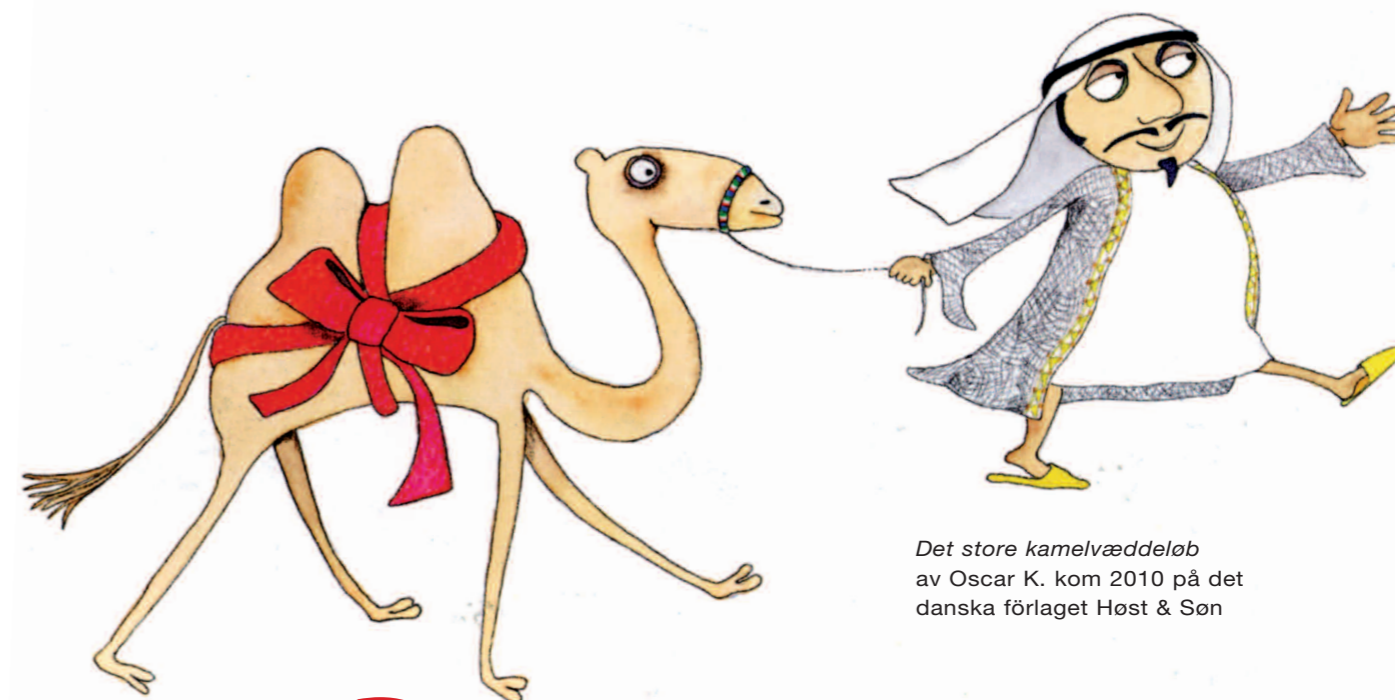
LISA RESER TILL LAPPLAND

Året innan andra världskriget bröt ut, 1938, åkte Lisa Tetzner till Sverige. Hennes böcker hade kommit ut på svenska och hon reste runt och träffade barn som hade läst dem och som älskade dem. Särskilt i Kiruna fick hon många frågor:

Hur ska det gå för Paul när hans pappa inte kan arbeta? Och för Erwin när hans pappa inte alls tycker om Hitler? Tänk om pappan hamnar i fängelse? Kan han inte fly? Kan han inte komma hit till oss. Här finns ingen farlig Hitler. Vi kan ta hand om honom.

(Inledningen och ett utdrag ur *Annika Holms* spännande text om Lisa Tetzner och hennes man och medförfattare Kurt Held i boken *Klassiker för dig 2*, Bibliotekstjänst 1998. Där finns också en förteckning över de böcker Lisa Tetzner och Kurt Held skrivit och vilka som finns översatta till svenska. Finns säkert på alla större bibliotek)

Sotarpojken i Milano, originalupplagan på svenska 1939. *Sotarpojken* består ursprungligen av tre böcker och kom senast på svenska i serien Tidens ungdomsklassiker 1991.

Det store kamelvæddeløb
av Oscar K. kom 2010 på det
danska forlaget Høst & Søn

Det store kamelvæddeløb

Oscar K. har en pseudonym: Ole Dalgaard. Eller tvärtom. Enligt Wikipedia är den ene född 1950 och den andre 1948. Båda är ytterst produktiva och har delvis sammanfallande livshistoria.

Det är lite oklart vem som skriver vad men förmodligen spelar det inte så stor roll. På nätet kan man läsa sig till att Oscar K. är världens enda skrivande hund och att han ibland använder sig av pseudonymen Ole Dalgaard.

Som sagt. Man vet inte så noga.

Men att Oscar K. är gift med den lika produktiva konstnären Dorte Kaerrebeck och att de tillsammans har givit ut imponerande många viktiga och ovanliga

bilderböcker, det vet vi ju. Senast har IBBY-bladet skrivit om *Idiot* som handlar om en förståndshandikappad pojke och hans trötta mamma, och om *Lägret*, en skildring av barndomen som svår och obarmhärtig, med tydliga anspelningar på koncentrationsläger.

Det finns många fler, men svenska förlag är i allmänhet försiktiga generaler som ogärna ger ut böcker som skulle kunna innebära ekonomiska risker. Och lilla Daidalos i Göteborg kan väl inte ge ut dem alla.

Nu har emellertid Oscar K roat sig med att berätta en helt annan sorts historia. Det känns som om han bara lekt fram texten men det är väl så det känns när

något blir riktigt bra. Ämnet är nog så allvarligt: det gäller en schejk som tar till vilka medel som helst, doping inte undantaget, för att hans son ska vinna en kapplöpningstävling. Sonen skulle ha kunnat heta Ferdinand om han varit tjur men nu är han människa och heter Ben Benni. Som Ferdinand vill han bara njuta av livet och det går ju bra eftersom hans pappa är så rik och mäktig och ordnar allt.

Denna fina text har träffat sin jämlike, den bolivianska grafikern **Antonieta Medeiros**. Om henne borde svenska förlag slåss. För ack så lätt och lustigt och roligt och pregnant hon låter kameler och schejker och bihustrur

dansa fram över sidorna i *Den stora kamelkapplöpningen*. (Den ska heta så när den kommer på svenska i Ulla Forséns översättning och på Hjulets förlag till bokmässan i höst). Det är så vackert och så fullt av de små, små detaljer som lockar en bilderbokskonsumant till omläsning och ombläddring.

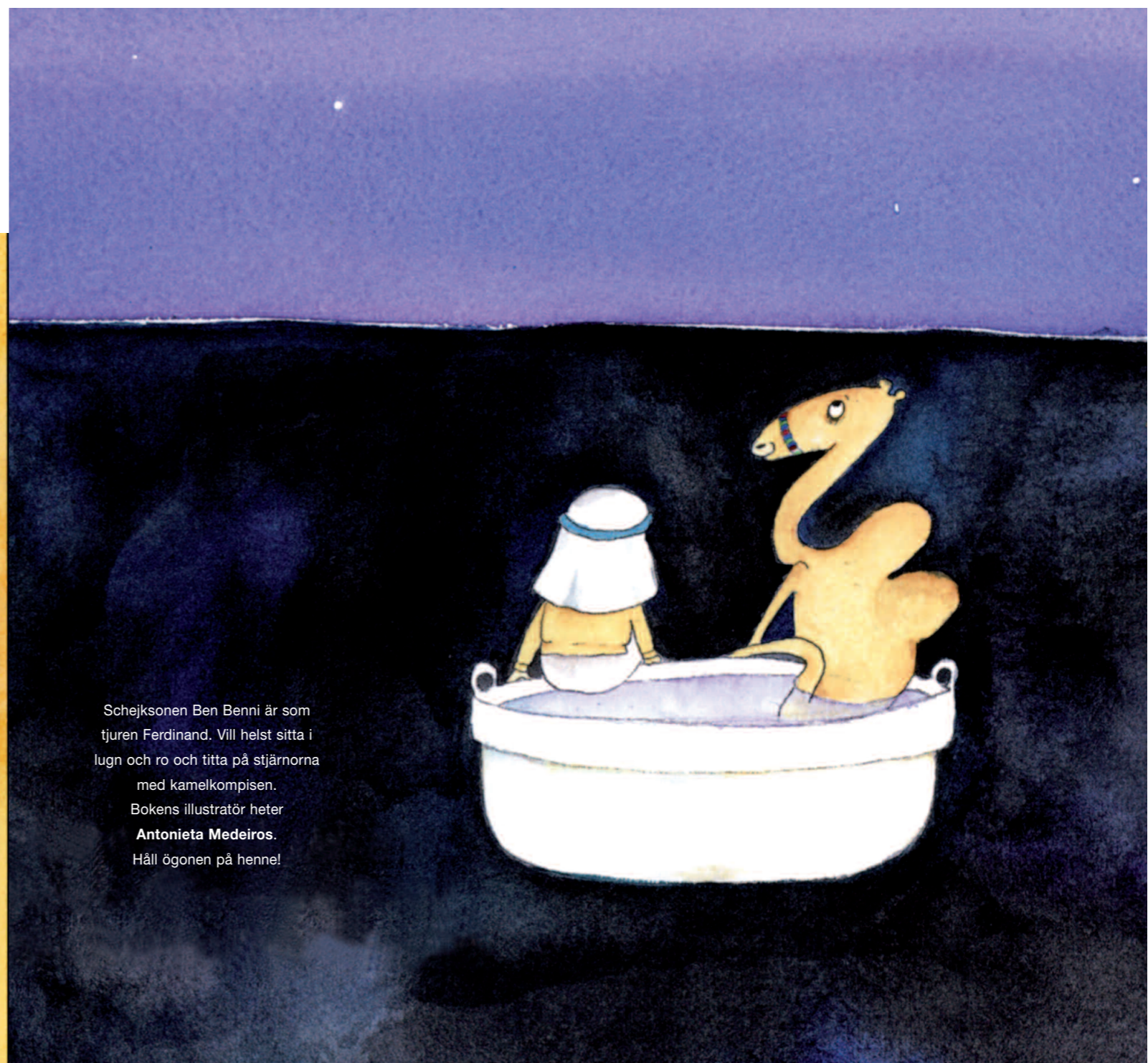
Antonieta Medeiros bor i Köpenhamn sedan sju år och i en intervju har hon listat vad hon framför allt sysslat med under den tiden: lära sig danska, lära sig cykla i rusningstid, lära sig uthärda den mörka danska vintern.

Härda ut, vill jag ropa, och gör fler bilderböcker.

Annika Holm

Den stora kamelkapplöpningstävlingen av Oscar K.

DOPAD KAMEL VINNER ALLTID

Schejksonen Ben Benni är som tjuren Ferdinand. Vill helst sitta i lugn och ro och titta på stjärnorna med kamelkompisen. Bokens illustratör heter **Antonieta Medeiros**. Håll ögonen på henne!

Den 9 augusti publicerade Svenska Dagbladet en artikel med rubriken *Mångfald i hyllan – men saknas i disken* som tog upp bristen på bibliotekspersonal med annan språk- och kulturbakgrund än den gängse svenska. IBBY-bladet bad Larry Lempert fundera vidare kring mångfaldsfrågorna.

Mångfalden och bibliotekarien

En vandring genom Internationella biblioteket visar vilken oerhörd skatt det finns av barnböcker i världen. Att kunna se detta är emellertid bara möjligt genom den resurs som finns hos personalen, en resurs i form av erfarenheter, litteraturkännedom och språkkunskap. Personalen, 31 personer, pratar drygt 25 olika språk och har ett brett intresse och erfarenheter av ännu fler länder och den kultur och litteratur som finns där.

BARN HAR RÄTT ATT MÖTA VÄRLDEN I LITTERATUREN
2007 fick jag äran att inviga *Litteralund*, denna fantastiska skånska mötesplats för barn- och ungdomslitteratur och för läsarna (barn, författare/illustratörer, förmedlare och andra intresserade). Inför detta uppdrag kontaktade jag SBI för att få en överblick över barn- och ungdomsboksutgivningen under 2000-talet och framförallt siffror om varifrån denna litteratur kommer.

En grov uppskattning visade att av de mellan 8–10 000 titlarna som publicerats under denna period kom drygt ett 70-tal från den icke västerländska litteraturtraditionen. Då hade jag självsvåldigt valt bort både manga- och manhwaserier eftersom de i sina ursprungsländer inte heller räknas som barn och ungdomslitteratur.

Man kan naturligtvis fråga sig varför det också måste publiceras böcker i Sverige från hela världen och jag tror att en del människor och förlag just skulle säga att detta behov inte finns eftersom vår svenska barnlitteratur håller så hög kvalitet, men jag skulle vilja vända på frågan och göra den till utropstecken – barn har rätt

att läsa litteratur från hela världen! barn har rätt att möta världen i litteraturen!

**SNURRA JORDKLOTET – LÅT BÖCKERNA
KOMMA TILL SVERIGE**

Att böcker bygger broar har alltid varit en självklarhet för IBBY – Sverige. Framförallt sedan Britt Isaksson i ett nära samarbete med Lennart Eng producerade en utställning om svensk barnlitteratur på 90-talet, en utställning som färdades genom Europa, Ryssland, Nordamerika och Latinamerika. De svenska barnböckerna gav en bild och förståelse för barns situation och villkor långt där uppe i norr. Nu borde det vara dags att barnböckerna från världen börjar färdas – också till Sverige.

Under 2000-talet har ett flertal nya förlag skapats, vissa med målsättningen att synliggöra världens barnlitteratur för Sveriges barn – heder åt alla dessa förlag! Tack vare dessa förlag speglar idag de svenska folkbibliotekens barnavdelningar mer av världens barnlitteratur än på många år – på svenska!

**MÅNGFALDSREKRYTERING ETT MÅSTE
FÖR FOLKBIBLIOTEKEN**

Sverige idag präglas i mycket högre grad än på 60- och 70-talet av språkmångfald men våra bibliotek präglas i väldigt liten grad av samma mångfald och detta gäller både när man ser till bokbeståndet och när man ser till personalen. Att bygga upp mångspråkiga bokbestånd borde vara en självklarhet för biblioteken – barn borde

ju inte bara ha rätt till att läsa böcker från världen utan även sina egna författare på sina egna språk.

Att dessutom förstå fördelarna med att ha en personalgrupp som präglas av mångfald och mångspråkighet borde vara lika självklart. Det unika som människor med mångfalds-kompetens har ger oss möjlighet att höja kvalitén på vår verksamhet och därigenom bli mer attraktiva för grupper som idag inte självklart ser biblioteket som deras.

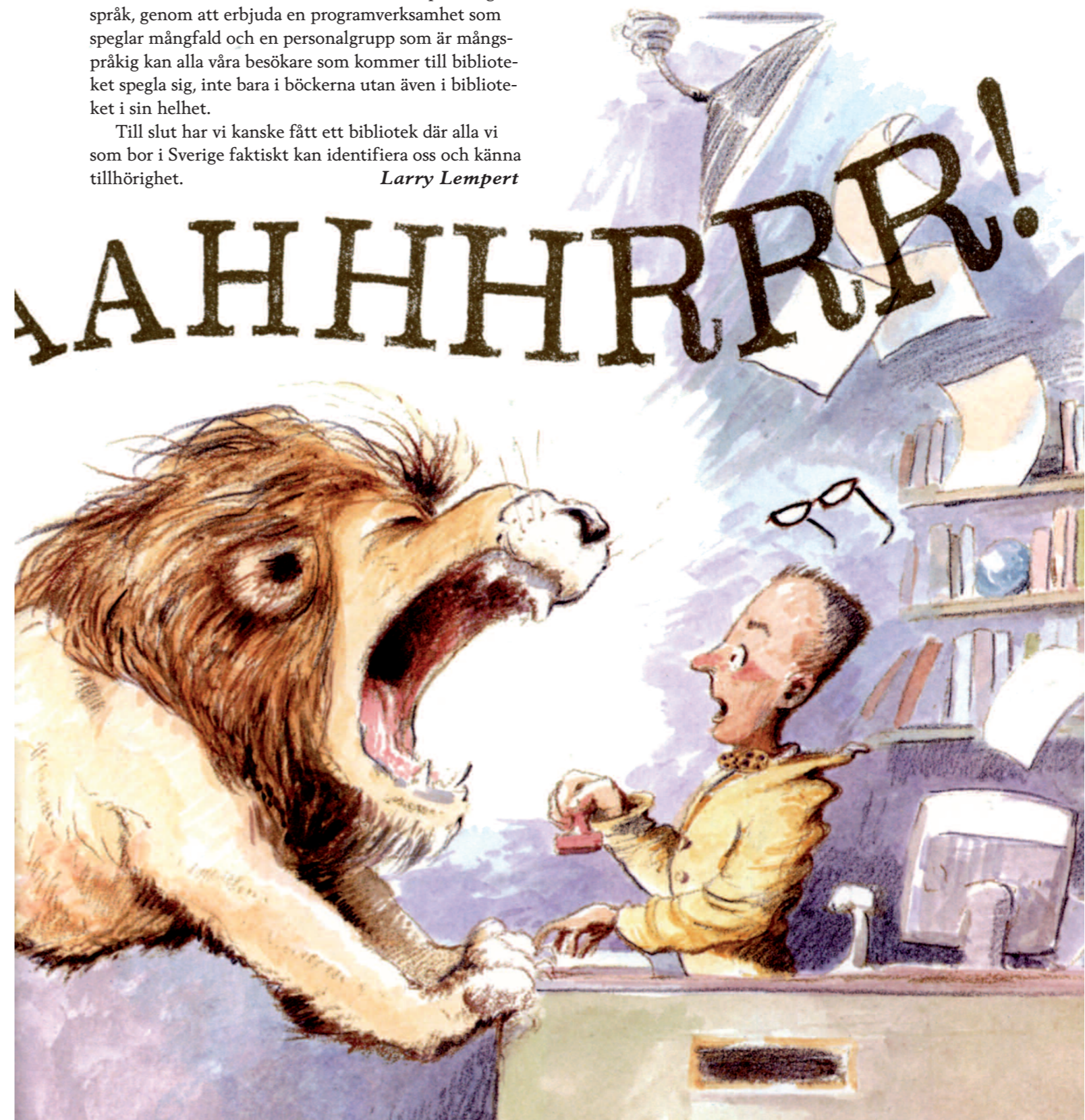
Genom att bredda vårt utbud av media på många språk, genom att erbjuda en programverksamhet som speglar mångfald och en personalgrupp som är mångspråkig kan alla våra besökare som kommer till biblioteket spegla sig, inte bara i böckerna utan även i biblioteket i sin helhet.

Till slut har vi kanske fått ett bibliotek där alla vi som bor i Sverige faktiskt kan identifiera oss och känna tillhörighet.

Larry Lempert

"Någon kanske bryter på svenska men talar jävligt bra arabiska."

Larry Lempert om konsten att formulera en annons vid rekrytering i artikel i SvD den 9 augusti 2011

Bilden hämtad ur Michelle Knudsen (text) och Kevin Hawkes (ill) bilderbok *Library Lion* utgiven på Candlewick Press, USA, 2009

MAMMA MU

INGEN HELIG KO I INDIEN

AV JUJJA WIESLANDER

Men det märkvärdiga är hur svenska barnböcker överhuvudtaget hittar dit. Och inte i första hand till den växande medelklassen utan till barnen i de underprivilegierade byarna och skolorna.

En av förklaringarna heter *A&A Book Trust* som startades av två eldsjälar, **Arundhati Deostale** och **Arvind Kumar**. Båda har ett långt förflutet i bokbranschen, men lämnade sina karriärjobb för ett antal år sedan för att ägna sig åt att förse de barn som annars inte har tillgång till böcker att få dem.

"A childhood without books is such a cruel thing. We just had to do something about it", är Arundhathis enkla svar på min fråga hur det kom sig.

Korruptionen i Indien är omfattande och många skolor är mycket fattiga trots en ny lag som ska tillförsäkra

alla barn rätt till skolgång. Barnen får enkla läroböcker, en skoluniform och ett mål mat om dan. De senaste är ofta den främsta anledningen att fattiga föräldrar skickar sina barn till skolan. Aga förekommer och många hoppar av skolan i förtid. Flickorna uppmuntras sällan att fullfölja sin skolgång. Böcker utöver de torftiga skolmaterialen saknas och barnens upplevelse av böcker och läsning är därför till en början inte självklart positiva.

READING CORNERS SOM HUNDRATALS SMÅBIBLIOTEK

Arundhati och Arvind använder sina kunskaper och kontakter att bygga upp det de kallar Reading Corners, i första hand i byarna i Himalaya, staten Uttarakand i norra Indien.

Deras första mål: hundra böcker till hundra Reading

Han kunde inte vänta tills han kom hem. Måste stanna vid vägkanten och titta i boken. Foto: Jujja Wieslander.

När jag berättar för omgivningen att Mamma Mu läses i Indien får jag faktiskt ofta lite enfaldiga reaktioner. Är det sant? Ha ha ha, det var väl lämpligt! Där har de ju heliga kor! Det var märkvärdigt! Javisst det är sant.

Bild ur *Mamma Mu läser* av Jujja Wieslander med illustrationer av Sven Nordqvist. Natur & Kultur, 2011

Corners är redan uppfyllt och i år har de fortsatt med att fylla på dessa enkla skolbibliotek med en världskarta, ett uppslagsverk och en tidningsprenumeration till varje RC.

De arbetar också tillsammans med andra NGO:s (Non Government Organisations) som det finns gott om i Indien. I det här distriktet finns de som arbetar med hälsa, egna skolor, miljö, återskogning, vattenfrågor eller kvällsundervisning för äldre ungdomar. Där blir RC:s ett inspirerande tillskott. Arundhathis och Arvinds bestämda uppfattning är att barnen måste få vackra, roliga och inspirerande böcker med både fakta och fantasi.

Förutom i sitt hem och kontor i New Dehli vistas de nu allt oftare i sitt enkla boende i byn Shitala där de också har byggt upp ett litet bibliotek.

Omedelbart efter starten infann sig barnen där som flugor runt en sockerbit.

Regnen går hårt åt den här provinsen och ibland blir vägarna oframkomliga. Barnen kunde inte nå sitt

bibliotek! Nyligen gjorde de en liten filial i grannbyn och nyheten spred sig som en löpeld. "There is a hunger for books", säger Arvind. Pojken på bilden kunde inte vänta tills han kom hem utan fick lov att sätta sig på vägkanten och läsa.

Arundhati har rest runt i Europa, främst i Skandinavien och sökt titlar och sponsorer. Det var så vi möttes och en stark vänskap uppstod emellan oss. Så avgörs ens livsvägar ibland!

Förra hösten var jag och min man på besök hos dem och fick följa med i byarna och skolorna. Då fanns Mamma Mu läser bara i Sven Nordqvists skisser men det räckte för att få glada svar från barnen!

I oktober far vi tillbaka och följer arbetet. Då finns Mamma Mu läser färdig på hindi.

Läs mer på www.arvindkumpublishing.com under AABT. Där står också hur man kan stödja Reading Corners.

Jujja Wieslander

13

कजरी गाय ने ऊबासी ली।
 "अरे, लगता है, मैं सो गई थी," उसने कहा।
 "कौं! मुझे तो लगा तुम नीचे गिरकर मर गई हो!" कौआ चीखा। "पेड़ों के साथ पंगे नहीं लेने चाहिए, कजरी गाय!"
 "पंगे कहाँ... मैं तो यहाँ लेटी पढ़ रही थी," कजरी गाय ने कहा।
 "पढ़ रही थी? जरा मुझे चिकोटी काटो! तुमने पढ़ना कब सीखा? यह क्या हो रहा है?"

14

कजरी गाय ने जमीन से पुस्तक उठाई।
 "देख कौए! पिप्पी लंबेमोजे इतनी ताकतवर है कि घोड़े को ऊपर उठा लेती है!"
 कौए ने आह भरी।
 "पर कजरी गाय, तुम एक गाय हो!"
 कजरी गाय ने किताब में झाँका।
 "घोड़ा! कौए, सोचो तो, कितनी ताकत!"
 "कौं! पढ़ना! कोई मुश्किल थोड़े ही है?," कौआ बोला।
 "पढ़ना तो हर कोई जानता है!"

Ett utdrag ur *Mamma Mu läser* på hindi.

Boken är tryckt och vi hoppas kunna visa hur den ser ut i nästa IBBY-blad.

På bilden t h visar eldsjälens och en av grundarna A&A Book Trust, Arundhati Deostale, Sven Nordqvists skisser för en grupp barn i norra Indien.

Foto: Jujja Wieslander

Aruba är en av fyra autonoma länderna i Kungariket Nederländerna. (Nederländerna och de västindiska öarna Aruba, Curacao och St Maarten). Arubas yta är ca 190 km² (jfr Gotland 3 140 km²) och antalet invånare uppgår till ca 90 000 (jfr Gotland 57 000 inv). På Aruba talar man papiamentu, som är en blandning av nederländska, portugisiska, spanska, och engelska men undervisningspråket är nederländska.

Under några dagar bodde jag hos Astrid Britten, nationalbibliotekarie. Hon berättade och visade mig allt som kan passa en romantisk sol&bad älskande bibliotekarie. BNA, Biblioteca Nacional Aruba, fungerar både som Nationalbibliotek och huvudbibliotek. Nationalsamlingen Arubiana ryms naturligtvis inom den lilla solgula byggnadens väggar. Arubas biblioteksväsen består också av en biblioteksfilial i San Nicolas, en skolbibliotekscentral, samt 2 (!) barnbokbussar av normal busstorlek som besöker Arubas skolor. Biblioteken erbjuder alla möjliga mer eller mindre välbekanta aktiviteter för barn och vuxna och fungerar som små kulturhus. Fint!

Puerto Rico är ett självstyrande territorium som tillhör USA. De officiella språken är spanska och engelska, med spanska som primärt språk. Jag var en av de cirka 40 delegaterna från Sverige som deltog i IFLA:s (International Federation of Library Associations and Institutions) 77:e kongress.

Kongressen arrangerades i huvudstaden San Juan, och årets tema var *Libraries beyond Libraries: Integration, Innovation and Information for All*. IFLA:s

barnbibliotekssektion ansvarade för några av alla de programpunkter som erbjöds under kongressen. De olika sektionerna har också egna möten som är öppna för alla som vill veta mer om arbetet som pågår där. Barnsektionens möten intresserade flera kongressdeltagare, och deltagare från bl.a. Sverige fanns med som observatörer. Det är mycket bra att barnbiblioteksfrågorna engagerar flera än de som sitter i kommittén.

Barnbibliotekssektionens programpunkter var, för det första, en presentation av projektet "Sister Libraries" (www.ifla.org/en/node/1746). Målsättningen är att det ska fungera som ett vänbiblioteksprojekt. Många bibliotek är intresserade och 100 har anmält sig. Men det har visat sig lite knepigt för biblioteken att komma igång ... Därför har några av oss i kommittén engagerat oss som "Godmothers" för olika bibliotekspär. Vår uppgift är att stötta, entusiasmera och vara bollplank. Vi hoppas att detta kan sätta fart på och underlätta kontakterna mellan biblioteken.

Ett annat av barnsektionens program hade rubriken "Can we keep up with the changes or are the children our teachers?" (<http://conference.ifla.org/ifla77/programme-and-proceedings-day/2011-08-18>). Så här i backspegeln förstår jag att rubriken var oklar och hade tolkats på många sätt. De föredrag som presenterades representerade på olika sätt precis det luddiga temat. Det handlade om hur viktigt det är att kunna läsa, barnbibliotekariernas behov av kompetensutveckling, en presentation av en dansk webbsida för barn och hur

man kan använda många i undervisningen. Det hela blev i mitt tycke spretigt och lite tamt.

Ett "Off-site-meeting", dvs ett möte utanför kongressområdet, brukar alltid vara givande. Så även denna gång! Under ett sådant möte blir det ofta möjligt till spontana och fördjupade samtal. Eftersom mötet oftast är förlagt till något bibliotek finns det per automatik omedelbart något att kommentera, diskutera eller förundras över tillsammans. Alla har olika utgångspunkter men samma intresse – barnbiblioteksfrågor!

Den här gången hade **Viviana Quinones**, barnsektionens nya ordförande, hittat en skola som var villig att ta emot en mindre grupp kongressdeltagare till sitt skolbibliotek. Först till kvarn, alltså! Vi som hade för månen att delta kan verkligen vara nöjda för det var mycket intressant. Vi fick en kort introduktion kring barnböcker i Puerto Rico. Flera skolbibliotekarier berättade hur de arbetar med att dramatisera sagor och berättelser. Angelica beskrev hur hon arbetar för att stödja barn i deras läsinlärning med stöd av tex Leap Pad och Leap Desk, hjälpmedel som jag aldrig hört talas om (men ska kolla upp!).

Margerita redogjorde för hur hon arbetar med comic-strips (serier) för att underlätta förståelsen av matematiska problem. Vi fick också höra barnboks författaren **Tina Casanova** berätta om sitt arbete. Hon har bl.a. skrivit berättelser om Puerto Ricos ursprungsbe-folkning, Tainos. Hon vill göra dagens unga i Puerto Rico medvetna om sitt ursprung. Tina Casanova arbetar också läsförbättring på olika sätt tillsammans med

sin man och de berättade livfullt tillsammans om detta.

Det föredrag som gjorde mest intryck på mig var "See Sally Research" som presenterades av **Joyce Valenca** (<http://conference.ifla.org/ifla77>) Ett mycket väl framfört och inspirerade föredrag om hur informationssökning i allmänhet, och skolbibliotek i synnerhet har förändrats de senaste 20 åren. Genom att ge en fiktiv flicka förnamnet Sally och olika efternamn, Madonna (1989), Spears (2005) och Gaga (2011) som representerade de olika nedslagen i tiden, fick vi följa med i en mycket underhållande och lärorik exposé. Superpedagogiskt skickligt! Jättekul!

En IFLA kongress är en unik möjlighet för alla som är intresserade av biblioteksfrågor. I myllret av delegater är barnbiblioteksfolket en minoritet, men en viktig minoritet! Jag säger bara, barnbiblioteksfrågor är viktiga för IFLA och IFLA är viktigt för barnbiblioteken. Ju fler som engagerar sig – dess bättre! Nu finns det desutom långt gående planer på en utställning kring bilderböcker, "The World Through Picture Books Project" (<http://www.ifla.org/en/libraries-for-children-and-ya/projects>) "Barnbibliotekariernas 10 bästa bilderböcker – från olika länder! Den ska presenteras både under IFLA kongressen i Helsingfors och IBBY kongressen i London, augusti 2012.

Vi ses väl!

Ingrid Källström

IFLA, Section, Libraries for Children and Young Adults

SYSTEMBIBLIOTEK UR BARNPERSPEKTIV I PUERTO RICO

BIBLIOTEKSNOMADER FRÅN HELA VÄRLDEN SLÅR LÄGER I KARIBIEN

Under augusti månad hade jag den stora glädjen att, tack vara ett stipendium från Svensk Biblioteks-förening, besöka de karibiska öarna Aruba och Puerto Rico. Att delta i IFLA:s kongress var huvudsyftet, men jag hann med en hel del annat också.

Barnboks-buss på
Aruba i Karibien.
Foto: Ingrid Källström

Gatans prins i Kinshasa

*Dominique Mwankumi från Kongo-Kinshasa
var en av de många afrikanska barnboksskaparna
som besökte Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg 2010.
Nu är det äntligen dags för Dominique
att i bokform presenteras på svenska.*

Två pojkar, Shégué och Lokombe, lever på en soptipp i Kinshasa. De samlar metalltråd och metallremsor som de tillverkar leksaker av och säljer på marknaden. Men en dag blir Shégué utsatt för ett traumatiskt rånförsök. I ett försök att hantera känslorna efter händelsen tillverkar Shégué istället ett musikinstrument. Kanske blir den nyfunna kreativiteten också början till ett förändrat liv för Shégué.

Boken heter *Gatans prins* (Prince de la rue) och originalutgåvan har hunnit få tio år på nacken. Ändå är det med nyhetens hela välbehag som jag lutar mig över de impressionistiska och filmiskt djupdimensionella bilderna. Mwankumi arbetar inåt i bilden längs en djupgående axel från förgrund till bakgrund. Med de två signalfärgerna rött och blått i kläderna placerar han ut pojkarna i olika konstellationer och komponerar fram bilder som blir högst rumsliga, näst intill tredimensionella. Som läsare är det både spännande och fascinerande att få vistas i de där bilderna.

Efter att ha läst ytterligare några av Dominique Mwankumis böcker så verkar han ofta skapa sina berättelser just utifrån två berättarnivåer. En vardagsnära

nivå när dagar och liv lunkar på i sina invanda hjulspår och samtidigt en mer dramatisk nivå där livet när som helst kan slira till och döden väntar runt nästa krök.

Mwankumis val av färger har också betydelse för upplevelsen av böckerna. Hans ljusbeige lite disiga bilder i *Gatans prins* skapar en fuktig, lätt kvalmig atmosfär, medan böcker som *La peur de l'eau* och *Les petits acrobats du fleuve* har gulaktiga och turkosa grundtoner som lyfter fram en helt annan stämning.

Dominique Mwankumi, som är född 1965, är en av grundarna av det viktiga afrikanska barnboks- och illustratörsnätverket Illus Africa. Han lever idag i London. Utifrån böckerna som jag hittills läst framstår det klart att Dominique Mwankumi är en realistisk berättare av rang. Det gör att jag inte kan låta bli att undra vad han också skulle kunna åstadkomma om han så småningom tog steget ut och lämnade realismen.

Mats Kempe

Gatans prins har kommit ut på Trastens förlag 2011 och är översatt av Suzanna Petersson Kero.

International Board on Books for Young People
Ansvarig utgivare och redaktör Sven Hallonsten
Formgivning Eva Alge
Redaktionsråd Annika Holm
Tryckt hos CM-digital Tryck, Stockholm,
september 2011
www.ibby.se

Ulla Forsén, ordförande. *Invald 2010*
Plantagegatan 15, 413 05 Göteborg
Mobil 070 83 43 503
E-post uforsen@gmail.com

Birgitta Alm, vice ordförande, *Invald 2010*
Olympiavägen 38, 122 40 Enskede
Tel bostad 08- 648 91 47
Mobil 073 210 78 49
E-post bia.alm@glocalnet.net

Gertrud Widerberg, sekreterare *Invald 2009*
Linnebacka 20, 457 95 Grebbestad
Tel arb 031- 368 33 19
Mobil 0702 44 12 34
E-post gertrud.widerberg@kultur.goteborg.se

Pia Cronholm, kassör, medlemsregister. *Invald 2010*
Tideliugatan 27, 118 69 Stockholm
Tel bostad 08- 644 86 44
E-post pia.cronholm@gmail.com

Gallie Eng. *Invald 2010*
Lövhölmavägen 19, 117 65 Stockholm
Mobil 070 66 183 77
E-post gallie.eng@gmail.com

Mats Kempe, rapportör Bookbird. *Invald 2009*
Sjövägen 8, 136 49 Haninge
Mobil 0762 19 58 22
E-post tilltheendoftheday@hotmail.com

Andrea Räder, ansvarig hemsidan. *Invald 2010*
Göteborgsgatan 6B, 411 34 Göteborg
+46 760821272
E-post andrea@andrea.nu

Ingrid Källström. *Invald 2011*
Tantogatan 45 2 tr, 118 42 Stockholm.
Mobil 076 2418264 / 076 1231423
e-post: ikallstrom@spray.se

Karin Mossed. *Invald 2011*
Storsjövägen 54, 120 59 Årsta. 0707 106409
e-post: karin@xpublishing.se

Redaktör IBBY-bladet:
Sven Hallonsten 0707 35 34 97
e-post: hallonsven@gmail.com

Revisor Lena Widerberg
E-post widerberg@auktionskompaniet.com

E-post till IBBY Sverige info@ibby.se
Hemsida www.ibby.se
Plusgiro 55 77 87 - 9 Årsavgift enskild 200 kr,
bibliotek, organisationer 400 kr

OMSLAGET: Bild ur *Björn-undret*, bilderbok av den
flerfaldigt prisbelönade tyske barnbokskonstnären
Wolf Erlbruch (Bergths 1996).

GOD NATT, NATT

God natt, natt tänker jag ha liggande vid sängen i fortsättningen.

För att läsa en Emma till sömns, eller en Eddie som egentligen är för stor för godnattsagor.

Eller bara för att läsa själv i istället för kamomille eller insomningstablett.

*God natt då min kulle,
en stor, mjuk kind i mörkeret,
som väntar på mig
med en kram
vad jag än har gjort.*

tänker jag läsa, eller

*God natt till alla
som har låst in sig
på toan
och inte vill ut.*

eller ... eller ... eller ...

Gro Dale brukar säga att hon leker när hon skriver och här leker hon att hon är någon som ska somna men inte riktigt har hunnit in i sömnen. Besvärjelser, trösteramsor om trygga och otrygga ting, ett melodiskt mässande som vindlar fram i kvällen, ner i sömnen och ut till läsarna:

*God natt på dig,
du som håller i boken,
du som tar emot orden
jag sänder till dig.
Små brev
som väntar
på just dig.*

Lotta Eklund har fångat tonerna i den norska texten och bilderna, som vanligt av Gro Dales man Svein Nyhus, är rofyllt blå och penselmjuka och stödjande.

Tänk att Göteborgsförlaget Daidalos fortsätter att ge ut viktiga barnböcker. Den här gången har de inte bara hittat en konstnärligt fullodig bok utan en som också kan bli en storsäljare.

Annika Holm

GOD NATT, NATT är utgiven på Daidalos förlag 2010 i översättning av Lotta Eklund. Norska originalet kom 2009.

KATTER FRÅN SALAMANCA

Det kom en utställningsaffisch med rubriken LA CURIOSIDAD ABRE EL LIBRO från Centro Internacional Del Libro Infantil Y Juvenil i Salamanca i Spanien. Den kunde vi inte motstå.
Illustratör: Ana Juan

Observed!

KULTURSTORM I VÄSTERBOTTEN

Den 8 september höll Kulturstorm i Umeå sitt slutseminarium kring projektet *Bokbundisar* – ett läsfrämjande projekt där barn i olika åldrar får möjlighet att läsa skönlitteratur högt för varandra, ett projekt som rönt stor framgång och ökat läslusten hos barn.

Kulturstorm är en ideell förening som bildades för att ge fler barn och unga chans att ta del av kulturen, inte bara de som har det med sig hemifrån, med "modersmjölken".

Hanna Hindriks och Angelica Barahooi Johansson höll i seminariedagen på Hamnmagasinet i Umeå och dagen gick helt i läsfrämjandets tecken.

Mats Kempe från IBBY Sverige berättade om IBBYs verksamhet och Världsbibliotekets digitala lärresurser. Lärarna Jenny Elffors, Jenny Sjöström och bibliotekarien Vicky Uhlander samtalande med moderatorn Dan-Ove Willman från Länsbiblioteket i Västerbotten om deras framgångsrika läsfrämjande arbete med elever i skolan. Länsbiblioteket i Västerbotten var medarrangör.

BESKOW, HOLGERSSON OCH VON LINNÉ

Svensk Biblioteksförningens barnboksplaketter 2011 är nu klara för utdelning på bokmässan i Göteborg. Priset för föregående års bästa barn- och ungdomsbok (Nils Holgersson-plaketten) tilldelas *Som trolleri* (Rabén&Sjögren) av Lundabon Märten Melin.

Illustratörs/bilderbokspriset, Elsa Beskowplaketten går till Sandvikenfödda, numera Smålandsboende Lena Söberg för *Tänk om...* (Rabén&Sjögren) och fackbokspriset, Carl von Linné-plaketten tilldelas Karin Bergqvist, Stockholm för boken *Så doftar blomman* (Alfabeta).

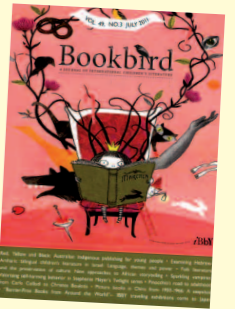
Ingrid Källström har varit juryns ordförande och motiveringarna för priserna finns på Svensk Biblioteksförningens hemsida

BOOKBIRD

Senaste numret av IBBYs internationella barnlitteraturtidsskrift Bookbird är lika akademisk och trist layoutad som tidigare nummer, men innehåller trots det en hel del läsvärt.

Red, Yellow and Black: Australian Indigenous publishing for young people, Folk literature and preservation of culture: New approaches to African storytelling och Sparkling vampires: Valorizing self-harming behaviour in Stephenie Meyer's Twilight series är artikelrubriker som lockar.

Dessutom om bilderböcker i Kina, utställningar, boktips och en minnesruna om Britt Isaksson (tidigare i IBBY-bladet)

Bokstödet

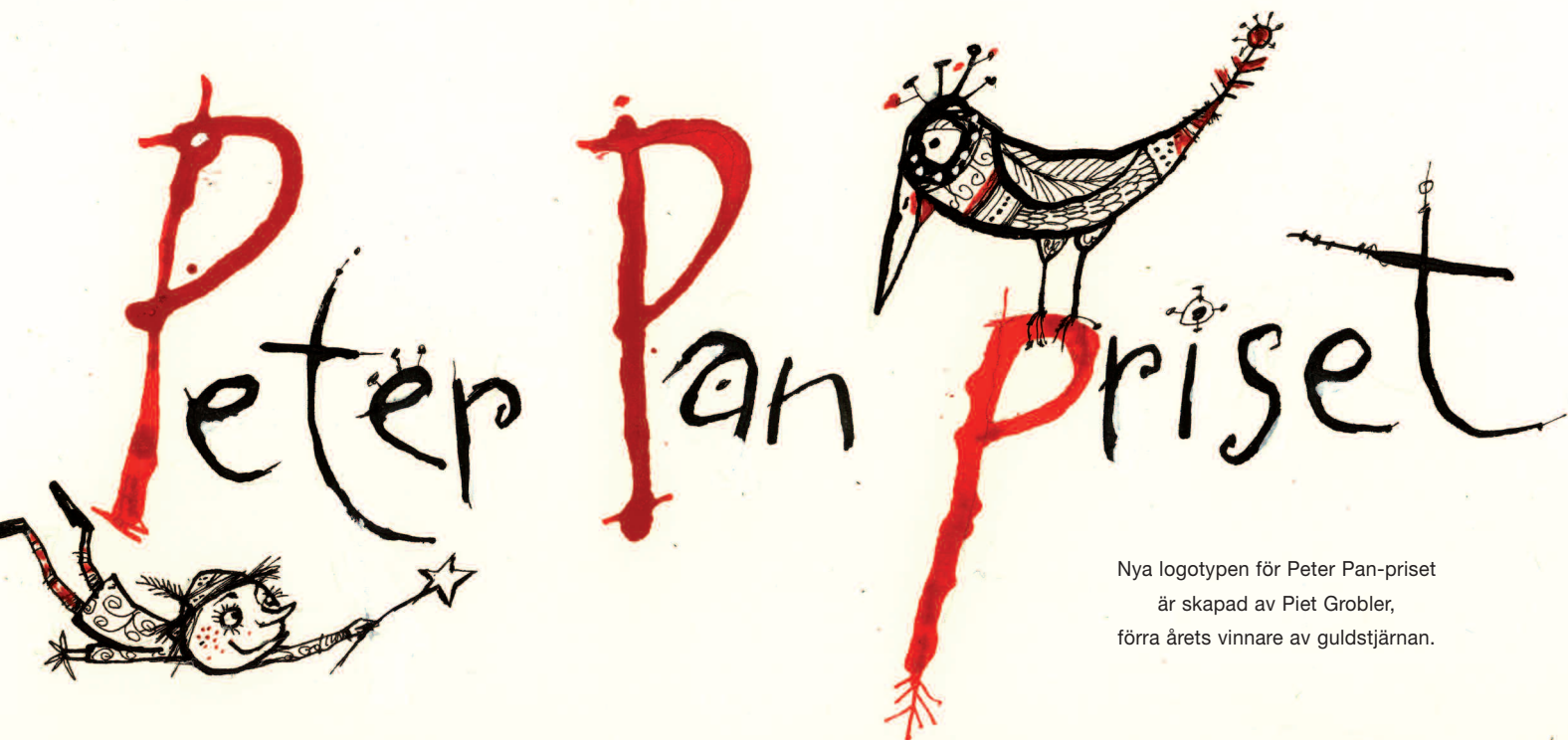
Barnboksaktörer för Afrikas horn
En dag för de katastrof-drabbade på Afrikas horn.

Den förträffliga barnbokhandeln Bokspindeln på Odengatan i Stockholm har tagit initiativet till en insamling för de drabbade på Afrikas Horn. Söndagen den 11 september var det författarbesök, sagostunder, lotterier, dans och en del annat på gatan utanför bokhandeln. Pija Lindenbaum, Ulf Nilsson, Ulf Stark och ett 10-tal andra barnboks författare sålde och signerade sina böcker till en strid ström av besökare.

Dagskassan, som går oavkortat till Afrikas horn, slutade på 35.016 kronor! Ni som inte kunde vara där kan stödja projektet genom bidrag på

Bokstödet
bankgiro 782 - 9757.

Nya logotypen för Peter Pan-priset är skapad av Piet Grobler, förra årets vinnare av guldstjärnan.

Peter Pan-priset 2011

Prisutdelning på Bok & Bibliotek i Göteborg torsdag 22 september

Kabusa Böcker

Peter Pans Silverstjärnor till

Oversättning Britt Isaksson
Förlaget Hjulet

Oversättning Peter Törnqvist
Förlaget Trasten

ibby SVERIGE
www.ibby.se

Bok & Bibliotek
GÖTEBORG BOOK FAIR

PETER PAN – PRISET 2012 – NOMINERINGS-DAGS

När Shaun Tan och Kabusa, John Kilaka och Hjulet, Meshack Asare och Trasten och deras utmärkta översättare fått guld- och silverstjärnor, blommor och diplom på Bokmässan i Göteborg den 22 september, börjar jobbet inför nästa år.

Dags alltså att börja anteckna vilka av 2011 års översatta barn- och ungdomsböcker som gjort starkast intryck och är värda guld- och silverstjärnor. Än är det några månader kvar på året, och det kommer förhoppningsvis ytterligare några bra böcker, men det hindrar inte att ni är välkomna med nomineringar redan nu.

IBBY-styrelsen fattar sitt beslut i januari och era förslag bör ha kommit in senast den 15 november för att komma med i bedömningen.

Skicka nomineringarna till Birgitta Alm,
bia.alm@glocalnet.net